

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Verus Ecclesiasticus Vocationem suam cognoscendi Avidus, Eidemqve Correspondendi Studiosus

Mansi, Giuseppe

Francofurti ad Mœnum, 1693

Cap. XIII. Uti summa veneratione dignissimum est augustissimum hoc sacrificium, ita maxime detestabilis omnis circa illud irreverentia

urn:nbn:de:hbz:466:1-38106

Caput Decimum Tertium.

*Vri summa veneratione dignissimum
Augustissimum hoc sacrificium, ita
maximè detestabilis omnis cir-
ca illud irreverentia.*

IN er alia maximi momenti documenta
quæ Sapiens nobis in Proverbiis cap-
scripto reliquit, hoc unum fuit: *Quis
sederis, ut comedas cum Principe, diligenter
tende que apposita sunt ante faciem tuam: Et
statue cultrum in gutture tuo, si tamen daberis
in potestate animam tuam.* Demonstratur
hic, quanta cum cautela Principis alicuius de-
beamus accedere mensam, qualique circum-
spectione nos in eadem gerere. Quis autem
est ille Princeps, qui convivium illud
instruxit, inquit S. Augustinus, in *10mo. Tractatu*
*nisi Filius Dei, qui ad altaris descendit men-
sam, ut sit eibus noster, noster potest
Quæ mensa est potentis (ita legit juxta
lationem septuaginta interpr.) nisi
de sumitur corpus Et sanguis ejus, qui
animam suam pro nobis posuit? Et quid est*

ad eam sedere, nisi humiliter accedere? Et
quid est considerare & intelligere, nisi dignè
tantam gratiam considerare? Ut ergo unus-
quisque aliquo modo saltem percipiat sacrificii
hujus sublimitatem ac excellentiam, sancta
Mater Ecclesia, à Spiritu sancto directa, ordi-
navit, ut omnia quæ ad illud spectant, indica-
rent pietatem, promoverent devotionem,
spiritus excitarent fervorem. Talia sunt pa-
ramenta sacra, ritus sacri, ac cærimoniæ, ora-
tiones quæ sacrosancto sacrificio præmittun-
tur, ac deinde gratiarum actiones, quæ illud
consequuntur; atque ita summam spirant ve-
nerationem omnia illa, quæ ad divini hujus
sacrificii usum concurrunt; ita quidem, ut o-
mnes; prout observat S. Gregorius Nyssenus,
Orat. in bapt. Chr. nemo ausus fuerit ad altare
accedere illudque contingere, nisi solus sa-
cerdos, idque cum profundissimo venera-
tionis actu: *Postquam Dei cultui consecra-
tum, atque dedicatum est, ac benedictionem ac-
cepit, mensa sancta est, altare immaculatum,
quod non amplius ab omnibus promiscuè
tangitur, sed à solis sacerdotibus, iisque
reuerantibus contrectatur.* Hæcque omnia
in eum collimant finem, & fidelibus cultus,
ac reverentia ingeratur, qua sacrificium hoc
frequenter, illique debeant assistere, quod

à S. Joanne Chrysoſtomo, *Lib. 3. de Sacer.*
 tulatur : *Sacrificium honore, & venerat*
plenissimum.

Idem S. Doctor alibi observat, quam
 positè sancta Ecclesia, ministros suos per
 morem reverentiale disponat ad sacrificium
 consecrationis actum, dum in præfatione
 proponit, sacrificio illi assistere Angelos : *debe*
rant Dominationes, tremunt Potestates, cœli
cœlorumque virtutes, ac beati Seraphim ; *et*
 in sacerdotum cordibus, vera, vivaque sub
 citetur reverentia, quacum ad divinam hanc
 debent accedere operationem, dum ipsi bea
 ti spiritus qui naturâ nobis sunt multò subli
 miores, ac nobiliores, nihilominus sese adeo
 subiciant, humiliant ac deprimant, unde sub
 jungit : *cum quibus & nostras voces, ut admissi*
ti jubeas deprecamur ; quasi vellet dicere. Scri
 bit S. Joannes Chrysoſtomus : *Hom. 4. de Do*
nat. Cogita apud quem proxime stes, quatenus
cum invoces Deum, scilicet cum Cherubim, cum
Seraphim, cum omnibus cœli virtutibus, ani
madverte, quos habeas socios. Et ut Sacerdo
 tes dum citata proferunt, talis etiam finis sen
 sus ac interioris dispositionis, quæ tam alto
 sublimique conveniat confessui, ac Cherubi
 norum societati, ordinavit idem Sanctus
 sua liturgia, *Ap. Legendies L. de perf. natu. &*

ut, p. 450. ut postquam prolatum fuerit verbū
illud *Cherubim*, statim cantores subjungerēt:
Qui Cherubim mysticè representamus, & vivi-
ficanti Trinitati ter sanctum hymnum canimus,
omnem deponimus secularē sollicitudinem, tan-
quam Regem omnium suscipientes, invisibiliter
sepatum agminibus, Alleluja. Hæc apprehen-
dant ministri Altaris, seseque reflectant, quod
non obstante, ex propria nativa conditione,
nō sint nisi pulvis ac cinis, nihilominus ex spe-
ciali gratiæ dono electi sint ac elevati ad pe-
netranda, tractandaq; Divinitatis arcana my-
steria, eaque in societate Angelorum adoranda.
Dum ulterius ad consecrationem procé-
ditur, audiamus quid dicat de hoc Ana-
stasius Sinaita: *or. de Sinati. State obsecro cum re-*
verentia, state cum tremore, tremenda illa ele-
vationis hora. Quo enim affectu, & quo ani-
mo quisque illo tempore sistit, sic & ad Domi-
num, sursum fertur. Anaphora enim sive ele-
vatio dicitur, quia sursum ad Deum fertur.
Uthacce in Deum elevatione frui posset tem-
pore missæ S. Ludovicus Episcopus Tolosa-
nus, ut refert Hen. Sed. in vit. S. Ludov. omni-
die, antequam illam audiret, confitebatur;
itemque in more habuisse Beatam Coletam,
Ordinis S. Francisci Religiosam, in cujus vi-
ta refert, Pet. de Vol. 1, in ejus vit. cap. 12. atque
ado-

adorando venerandam hostiam, horum
 quodam sacro se repleti sentiebat, ex quo
 pius contigit, illam ex Divinæ Majestatis
 flexione, vivaque imaginatione in animo
 dere deliquium, dum fortiter apprehendit
 se stare in conspectu illius, qui sua Majestatis
 uti canit Ecclesia, cælum ac terram replet
Pleni sunt cæli & terra gloria tua. Quam
 autem majore attentione sese præparare de-
 berent ipsi altaris ministri, dum ad illud
 lunt accedere, utpote qui non solum in-
 teresse, ac audire missam debeant, sed
 in manibus imo & corde recipere debent
 sacratissimum unigeniti Filii DEI corpus,
 quod vi verborum, ab ipsis in consecra-
 tione prolatorum, de cælo descen-
 dit.

Observat Evangelista, quod dum cor-
 pus mundi Salvatoris de cruce fuit de-
 positum, in linteo valde puro ac munda-
 do fuerit involutum: *Accepto corpore,*
Joseph involvit illud in sindone munda-
Matth. cap. 27. Hocque juxta Origenem,
Tract. 35. in Matth. singulare quoddam con-
 tinet mysterium: *Quoniam omnia, quæ*
sunt circa corpus JESU, munda sunt, &
ruitque ex eadem actione pulchram do-

ac eruditionem, pro iis, qui
Christum volunt recipere, S. Gregorius Nys-
senus: *Serm. 1. de Resur.* Quod ab honesto hoc
Senatore gestum est, nobis sit tanquam lex, ut
idem nos quoque prestemus, cum illud corporis
munus suscipimus, ne id sordido conscientia
lente involvamus, ne ve in cordis monumento
morum ossibus, omnique immunditia plexa
reponamus. Qua fronte, qua temeritate,
quo animo audet ad tremendum hoc acce-
dere sacrificium, cuius non sit tanquam lin-
teum mundum, ac candidum puritate, ve-
rum e contrario, instar panni menstruati, ple-
ni horroris, ac abominationis? Tremendum
est quod refert: *Bolland. 10. Febr. c. 5.* in vita
Beati Gulielmi Eremitæ: Hic servus DEI
quodam vice dum interesset sacris Missarum
solemnibus, raptus à sensibus, in mentis excessu
vidit Jesum Christum Dominum nostrum
in forma infantis accipere de altari osculum
pacis, qui transiens per Ecclesiam, porrigebat
illud iis, qui pura mente assistebant sacrificio,
et audientes, illis autem, qui peccato mor-
tali scedatam habebant conscientiam, non
porrigebat, ast ipsos pertransibat: quæ visio,
quantum non deberet causare terrorem illis,
qui audent accedere ad illam mensam,
quæ

quæ à S. Joanne Damasceno appellatur
Mensa pacis, 1. Paral. c. 11. nec se se per confici-
 tiæ emundationem DEO prius reconcilia-
 runt, sine qua, impossibile est posse percipi
 fructum divinissimi illius cibi. De illa mensa
 intelligit S. Joannes Chrysostomus illud
 Psalmi 22. versiculum: *Parasti in confectis*
meo mensam adversus eos qui tribulant me
Qui sunt (commentatur Sanctus) *qui me tri-*
bulant? suggestiones inimici, excogitationes, in-
viditates, delectationes, seculi honores, in-
tribulant, quia hujusmodi qui ita vivunt, tribu-
lationes carnis habent, sed veniunt ad mensam
potentis, considerantes, ea, quæ apponuntur eis,
accipere cum timore, & tremore, & tribulatione-
nes efficiuntur consolationes; auferuntur ea
quæ sunt carnis, insunduntur ea, quæ
sunt spiritus, & ex mensa preparata, profici-
unt contra eos, qui tribulant eos. Quod
quis fortè ex mensa Eucharistica potest
hocce ac efficaces non experiretur motus
& effectus, se ipsum is diligenter examinet
conscientiam bene perscrutetur, tandem
que experietur verissimam esse illam Sacer-
dotii Justiniani assertionem; pro sumptione
disparitate, dispares etiam operatur effectus.
 In ipso Apostolico Collegio manifesta appa-
 ret differentia, ac disparitas; S. Petrus

dum ad mensam hanc accedere deberet, actum elicit, exercuitque summæ humilitatis, compunctus autem, ac conterritus ad verba ista, *non habebis partem mecum*, abundantiam virtutis recepit, & gratiarum; Judas autem, cujus cor plenum erat avaritiâ ac dolo, quique platis faciebat denarium, quam donatorem salutis, Christum Salvatorem, sumendo sanctissimum Sacramentum, suam sumpsit condemnationem: *Uno Petrus & Judas* (prosequitur citatus S. Patriarcha cap. 4. de *Trium. Chr. Agone.*) *cœli pascuntur alimento, aliter tamen; nam ad meritum, & profectum Petrus; proditor verò manducat ad ruinam.*

In historia translationis corporis S. Cuthberti Episcopi Lindisfarnensis legitur apud *Balland. 20. Mar. pag. 133.* quod, dum quidam sacerdos mulierculæ alicujus infamibus irretitus amoribus, ac animale ducens vitam, à nobilibus quibusdam rogaretur, ut missam celebraret, post nonnullam tergiversationem, tandem ausus est accedere ad altare: veniens (quod mirum) dum ad sacri calicis pervenit sumptionem, vidit in illius fundo (altere nimirum miraculosè Deo exteriores sacerdotis sensus) particulam Dominici corporis.

poris, quæ in calicem missa fuerat, ita
 sanguine, in teterrimam speciem commu-
 tam, ut potius in calice picis colorem, quam
 panis ac vini conspiceret accidentia. Illi
 reatum suum intelligens, è quo hæc tam
 penda promanabat mutatio, pallere, & quæ
 flammis jam jam tradendus ultricibus, di-
 naque rigorosæ subjiciendus vindictæ, mor-
 tum pavere cœpit. Ignorans autem quid
 calice jam consecrato faceret, mortis
 exhorrebat quidem illum sumere, & cum
 ut talem, alibi in terram effundere mereretur,
 tandem magno cum timore ac formidine
 sumpsit, sed tantæ fuit amaritudinis, ut ni-
 hil amarius tota sua vita gustasset. Peracta
 missa, statim ad Episcopum convolvit,
 cujus prostratus pedibus, rem totam, prout
 contigerat, enarravit, ac salutari ab ipso re-
 cepta pœnitentia, quam promptissime adim-
 plevit, tantoque deinceps edoctus periculo
 in puritate ac castitate Sacerdoti competente
 vitam ulteriorem, religiose instituit. Peracta
 sum hunc, valde verificatur allusio illa, quæ
 inter Manna & sanctissimum Sacramentum
 facit S. Maximus; *serm. in Ps. 21* Cibus ille An-
 gelicis manibus Hebræis præparatus, prout in
 sacris literis refertur, scaterere solebat verum
 bus, dum in alium diem illū reservarent, quæ
 ipsi
 dicitur
 sunt,
 simili
 cibum
 dicitur
 ad al
 lius c
 trus C
 sancti
 quam
 gratia
 dicitur
 bibere;
 de S. I
 nachu
 detur
 minat
 piove
 illum
 morte
 caluce
 Ut
 verent
 cum, p
 nobis
 scientis
 consue
 gni Pa

ipsis à Deo erat praestitutū: *Manna illis contra divina praecepta tractantibus, vermes effecti sunt, id est contumacia ultores, & iudices. Quae similitudo Christum indicat, quem qui suavem cibum & dulcem potum haurire neglexerit, iudicem potietur.* Idem omnino illi accidit, qui ad altare Dei accedit, nec tamen praecepta illius observat: *Qui sine reverentia* (docet Petrus Cellensis L. depr. c. 3) *& sine delectu panem sanctum accipit, plus ei sua irreverentia obest, quam cibi sanctitas profit: Loco enim, quod gratiam recipiat, aut illius augmentum; Fundicium* (inquit Apostolus) *sibi manducat & bibit; quod ex eo patet ac confirmatur, quod de S. Euthymio Abbate narrat Cyrillus Monachus, in vita ipsius. qui dum circumquaq; videret homines communicantes, ex divina illuminatione perspiciebat, Dominici corporis sumptione aliquos quidem ex iis qui accedebant, ab illa illuminari, aliquos autem veluti obscurari, & morte affici, quicumque scilicet indigni erant ea luce & splendore.*

Ut tam detestabilem non committamus irreverentiam, nec terribile adeo incurramus iudicium, providam valde doctrinam monitumque nobis reliquit S. Gaudentius Episcopus Brenciensis, Tr. 2. in Exod. dum suggerit, ut imitemur consuetudinem ac ritus praescriptos in esu Agni Paschalis: *Edant carnes nocte illa assas igni,*

Ⓞ

Et azimos panes cum lactucis agrestibus: Et
 12. Caro agni cum azimis panibus, & lactu-
 grestibus est edenda, ut cum Corpus Redemptio-
 accipimus, nos pro peccatis nostris stertibus
 gamus, quatenus ipsa amaritudo penitentia-
 stergat à mentis stomacho perversa amorem,
 pravitatem vite. Præmittenda est vera, cu-
 dialis que detestatio culpæ præterita, excu-
 dumque, ac formandum propositum firmis-
 simum, ita in melius mutandi mores, ut eum
 affectus cujuscunque culpæ ac peccati in
 mo pellatur. Conformiter huic norme, in
 doctrinæ plures sancti vitam suam
 tuerunt, qui omni die, pr. usquam celebra-
 rent, confitebantur, non obstante, quod non
 haberent gravatam conscientiam, nisi minu-
 tissimis culpis ac imperfectionibus, volebant
 nihilominus propriis suis lachrymis lavare
 animas, mundare conscientias intima con-
 punctione antequam accederent ad sumendum
 Agnum Eucharisticum; Sci bant enim, quod
 hoc sibi velit, quanti momenti, quam inexcusa-
 bilis considerationis res sit, recipere Deum
 in domum, ac animam suam; ideoque cum
 diligentia, lachrymis, ac mentis contritione
 purgare studebant animas suas, adeo, ut non
 celebrare non potuerint, nisi prius copiosius
 mas effudissent lachrymas, prout in specie
 Beati

Beato Jacobo de Behagna refert *Pergilio in eius vita. l. 1.* qui nunquam ad sacrum accedebat altare, nisi prius ubertim fletus imbres, subministraffent oculi. Ad solum sacrorum aspectum paramentorum, in lachrymas solvebatur. S. Thomas Cantuariensis, accedebatque ad altare, ut offerret incruentum summa cum humilitate, tanta autem in celebrando illius erat contritio, ut, (prout in *vita edita à Christoph. Lupo cap. 11.* ipsius refertur) *cum lachrymis magis singultus ponerentur, quam verba.* Idem legimus evenisse sanctis Victoriano, Cassio, Cutberto, & Ignatio Loiola, qui ob assuetum vehementiam tempore Missæ à quotidiana celebratione abstinere coactus fuit, idem etiam evenit sancto Ludovico Bertrando, B. Ambrosio Sanfedonio, & pluribus aliis, quibus Deus donis huiusmodi extraordinariis in missa rependebat diligentiam accuram, qua se antecederet disponebant ad dignè accedendum ad sacrum Altare.

Esset equidem in omnibus Ecclesiasticis summè desiderabilis præparatio illa ante missam per quotidianam confessionem; si autem hoc fors nimis videretur difficile ac durum, si saltem assuescerent non accedere ad altare cū conscientia remorsu peccati venialis non levissimis, quin prius illud sacra abstergerent confessione,

fione, laudem hanc non modicam à S. Cypriano 1. de Lap. mererentur; *Salutarem delam parvis licet, & modicis vulneribus quirunt.* Avertat proinde Deus à sacerdotibus suis miserandam illam mentis cœcitatē, ad altare accedere præsumant, aut cum conscientia peccati mortalis, aut cum confessione obiter ac perfunctoriè, absque requiritore dolore, veroque proposito facta.

Ah infelices, monet objurgando S. Irenæus Chrysoft. *An nescitis, quod hoc mœsoplena est igne spirituali? Ne accesseris stipulam afferens, non ligna, non fœnum, ne accendendum exurasque animam ad communiorem accedentem, sed accede ferens lapido pretiosum, aurum, argentum, quo puriorem reddas materiam, multoque cum lucro discedas.* Id accidit illis, qui indignè tentabant recipere tremendum Christi corpus, refert S. Cyprianus in libro de lapsis, dum ex ipsa Augustissimi Sacramenti arca visa fuerit flamma egredientem, contra eos qui indignè accedebant, ad prohibendum & confirmandū quod scripsit Cœcilius Abbas: *serm. 5. de perf. Ignis consumens est, ad quem indignus non debet accedere, nec ulterius consumatur, & in reprobum sensum datur.* Nemo potest, dicebat S. Franciscus Sales, *Intr. p. 2. c. 20.* carnem hanc vitæ comedere, eaque nutrigi, & mortis affectibus eximere.

vivere: Minū sane nō est, corda nostra, tamen si
 fragilia & imbecilla, à peccati corruptione in-
 tegra conservari, quādo ab incorruptibili car-
 ne & sanguine Filii Dei, saccharo condita &
 mellita sunt. Dubiū aliquod monet S. Pascha-
 sius, quōdo S. Ecclesia appellari possit, nō ha-
 bens maculā, neq; rugā, dū omni die tā Fideles,
 quā etiā Ecclesiastici, qui perfectiores esse de-
 berēt, sūtq; ipsius potiora, ac prastāiora mē-
 trātas comittunt imperfectiōes: *Dū quoti-
 die peccāus, licet in minimis, quōdo sine macu-
 la esse possumus: Nō est ergo immaculata, quā na-
 turalis obsecritas dedecorat.* L. de sac. c. 21. Respōdet
 autē, quod per frequentē Divinissimarū illarū
 specieū consecrationē, ac sumptionem, quid-
 quid forte de forma ac pulchritudine deperit
 cū luero ad augmento reparatur, & restaure-
 tur, proindeq; nihil illi à primævo decore de-
 perire, aut decedere: *Quia per hæc purgatur in-
 ter: pulchrū ejus est hoc corpus, ex quo jã specio-
 se per lacryarū, amplius pulchrescit, ut cādore li-
 quore rubore sanguinis in hoc mysterio decoretur.*
 Et, quò pergunt, quid intendunt tandem
 sacerdotes illi, qui profunctoriē ac negligē-
 te præparant ad cibum illum immortalitatis
 mendum, suæque vivunt professiōis imme-
 ritos, incarii timoris ac reverentiæ, qua di-
 vinitissima illa deberent tractare mysteria?
*Præmissa repropitiatio querenda est, & post hæc
 offeren-*

Ee

offeren-

offerendum Sacrificium salutis : Neque
 salus esse cuiquam potest, nisi prius propitiu
 faciat Deum. Hæc Origenes, Hom. 5. in c. 7.
 Refert Dionysius Carthusianus, Religio
 quendam conductum fuisse ad conspiciend
 Purgatorii flammæ, cum que miraretur,
 paucos ibidem reperiri sacerdotes, respici
 tantarum imperfectionum, reatuum, accu
 catorum quæ hoc in mundo solent commi
 tere, responsum illi fuit : *Idco ibi erant paucis
 cissimi ; quia vix aliquis talium habet veram
 contritionem ; Idcirco penè omnes huius
 modi aternaliter condemnantur.* Lib. 4. de
 noviss.

Unusquisque se super hæc reflectat, quæ
 que se exponat periculo, dum quælibet
 contaminata culpæ conscientia, debita ad
 que præparatione ad sacrosancam mentem
 illam præsumit accedere, meminerit quæ
 vissimæ illius S. Joannis Chryostomi expo
 brationis : *Hom. in Enceniis. Num si sternu
 nibus haberet, auderet appropriare similitudi
 nis? Num vides panem : Num vinum : Num
 sicut reliqui cibi in secessum vadunt? Ad
 sic cogites. Quemadmodum enim si corpore
 adhibita illi assimilatur, nihil substantia
 net, nihil superflui ; sic & hic putamysterium
 sumi corporis substantia. Propter quod*

Neque credentes, ne putetis, quod & accipiatis divinum
 corpus ex homine, sed ex ipsius forcipe ignem,
 quem scilicet vidit Isaias vos accipere. Super
 hunc Isaiæ locum acutè observat Petrus Cel-
 lestis, de panibus c. i. quod ille supremæ Ange-
 licæ Hierarchiæ Seraphim, qui ignem illum
 amorosum erga Deum accendebat, ausus
 non fuerit ipsemet contingere carbonem il-
 lum, sed medio illo instrumento acceperit de
 Altari: *Manus subtrahit Seraphim, quia mu-
 tus huiusmodi manum aliam non admittit, nisi
 dexteram Dei.* Huicque proposito con-
 veniens, ac accommodatum est, quod legitur
 in actis sancti Honorati Episcopi Ambianen-
 sis, hisce verbis: *apud Boll. II. Jan. pag. 705. Dum
 corpus Domini sacraret in terris, manum illius
 meruit videre in cælis, non dissimili. rat à illi,
 quæ a Surio narratur concessa S. Udalrico E-
 piscopo Augustano. Et tamen, quod non
 audeat unus Seraphim, audeat homo, pulvis &
 cinis, assumptus ad manibus suis contrectan-
 tum divinum illum carbonem, corpus &
 sanguinem sacratissimum Salvatoris nostri,
 pro titulo ipsum insignivi. Justinus Martyr
 44. ad orthodoxos.*

Digiti Conradi Abbatis Villariensis, ac
 Theobaldi Cardinalis, & Episcopi Portuensis, ex
 magna tractatione ac attactu Divini hujus car-
 bonis,

bonis, tantum in se attraxerunt luminis, ut
 candelae instar inserviverint ad sacras
 pturas, profundâ nocte, densissimis
 tenebris, legendas ac pervolvendas: *Atro-*
1. hist. seu. Flor. Card. a. 1219. Digni, quibus
venerandum Christi Domini corpus confis-
dum utebatur, candelarum, seu radaran-
dentium ad instar, inter nocturnas tene-
tanto ardore collucebant, ut ejus ope, ac be-
cio sacras litteras nullo negotio legeret. Eius
 qualitate dotatae leguntur manus ac
 S. Patritii Hiberniae Apostoli, in ejus
 Fort. l. 4. de vita ipsius. & S. Martini Episcopi,
 Fort. l. 4. de vita ipsius. Hisque conformiter
 Philippo Nerio referebat, dignissimus
 dem discipulus, ac servus Dei Joannes Juvenalis
 Ancina Episcopus Saluzzanus, l. 3. c. 3. in
 Io. In. en. Ep. sal. quod si, elevando manus suas
 eas soli casu seu forritò opponeret, vitru-
 labastri transpauiſſe. Tantam lucis redi-
 dantiam recipiebant sanctorum illorum
 minum manus, ad quam intus se pe-
 minatum ac incensum illorum cor fuerat
 dubiè disposita, juxta doctrinam ac in-
 tionem S. Basilaemi Monachi, datam
 Josaphato: c. 12. in hist. vita. Dominicus
 ad unam & eandem Ecclesiam pergunt,
 na mysteria, hoc est, incrementum puri,

tiost corporis ac sanguinis Christi sacrificiū per-
cipiunt: que quidem Dominus piis in peccato-
rum remissionem, ac tum animi, tum corporis il-
luminatorem, & sanctificationem donavit.
Hujus luminis, siue interioris, siue exterioris
requeunt esse participes, infelices illi, quo-
rum cor fœtidissimam repræsentat cloacam,
& nihilominus ausu horribili in illo reponūt,
ac recondunt purissimum Jesu Christi corpus.
Summè detestatur miseram hanc proje-
ctamque audaciam S. Thomas à Villa nova
Cone. 3, in die SS. Corp Christi, nec sufficienter e-
normitatem tanti sacrilegii volens exprimere,
dicebat: *Quantum flagitium sit in spurcissi-
mam tui pectoris cloacam sacratum Christi
sanguinem fundere, Apostolica tuba personuit
dicens: Quicumque manducaverit panem
hunc, vel biberit calicem Domini indignè, reus
erit corporis & sanguinis Domini; reus erit, ac
occidisset; quascumque enim blasphemias,
quascumque irrisiones, quæcumque opprobria
impiissimi Judæi in CHRISTUM cor-
poraliter exercuerunt, has omnes spiritali-
ter repetit impius comestor, Filium DEI
versum in semetipso crucifigens. Immor-
talis Deus! Quomodo non dissilit, non rum-
pitur cor sacerdotis, qui sua dignitate agno-
scens se toti mundo altiorem ac sublimiorem,*
E e 3   nihilo-

nihilominus culpa sua annihilatum, ut pe-
 dissimis Judæis ipsis, re ipsa peior sit. & habi-
 tur: Incurvabant sese illi, ac genuflectebat
 coram Christo, ast hoc per ludibrium
 contemptum: appellabant ipsum regem
 irridendo, accedebant ad ipsum, ast colopho-
 zantes. Genuflectunt summa cum reveren-
 tia, ab Ecclesia præscripta, coram Redemptore
 nostro mali sacerdotes, ast quanta con-
 versione, ac abominatione admittit, repro-
 que Rex gloriæ incurvationem populi, ubi
 interim, in illo adorante fervet bestialitas
 operis: Regem appellant verbis sacra-
 pturæ, sed actione clamant: *Nolumus
 regnare super nos.* Accedunt, ut tractent nos-
 tris, recipiant corde, verum locum non
 dant gratiæ Sacramentali, quod Hebræi
 ipsis pejus est, quos hac excusatione sua igno-
 rantia, quodam modo absolvit sacra Scrip-
 tura: *Si cognovissent, nunquam Dominum
 crucifixissent.* Sed, quam profere-
 runt excusationem sacerdotes novæ legis
 Deum agnitum, confessum, adoratum, ad-
 vo crucifigant? Non solum illum crucifi-
 gunt, verum etiam, juxta S. Bernardini
 considerationem, quandoquidem
 perversi sacerdotis facta sit asylum, domus
 tabernaculum Dæmonis, perpendendum e-
 rit.

cum horrore, quo tandem reponatur, recipiaturque loco ipse noster Deus, Salvator, ac Redemptor? *Juda traditore deteriores effecti, eo quod, sicut ille tradidit illum persequentibus Judais, ita isti tradunt eum infernalibus Diaboli.* eo quod ponant illum in loco, sub potestate Diaboli constituto: t. 2. Serm. 55. ar. 1. t. 3. Possent tractari crudelius, affici truculentius, juratus ac capitalis hostis, quâ tali modo excipitur Dominus ille benignissimus, qui nos creavit, fovet, nutrit, proprioque cruore redemit? Illeque, quod omnem superat indignitatem, ab homuncione vili, inutili terræ verme?

Sed quia non spero, aut credo futurum Ecclesiasticum aliquem, qui non intimè condoleat patienti Christo, ac proinde omni curet caveatque diligentia, ne causâ suâ culpave malè tractetur, transeamus ad duo alia puncta, quorum meminit S. Bonaventura: *in fascio. Tria sunt quæ exigunt à te hujus Sacramenti quotidiana susceptio corporalem munditiam, puritatem conscientie, & actualem devotionem.* Sufficienter egimus de conscientie puritate. Munditia autem corporalis ac externa sumè commendatur, imo præcipitur à sacris canonibus ac conciliis, & nominatim Can. 2 apud S. Dionysium Alexandrinum; *Ad sancta Sanctorum, qui non anima & corpore purus est, accedere*

Ee 4 pro-

prohibebitur: Curaruntque hoc maxime
 mines pii ac devoti, inter quos merito
 reliquis omnibus numerandus est, ac
 brandus Religiosissimus Franciæ Re-
 bertus, de quo scribit Helgaldus: *Hæc*
devotio, hæc erat fortis prævisio, ut corde
vestitu candido, Deus immolaretur
ius mundi piaculo: Dum quadam vices
 ciscus Borgias Franciam pertransiens, cele-
 re cogeterur in quodam diruto, de soluta
 lèque accomodato templo, in vasis illius
 febrilis affectus, non tam ex aeris rigore
 temperie, quàm ex apprehensione valde
 domum Dei videret adeo miserè con-
 neglectam, penèque everfam. *Ribaldus*
 Duæ illæ Seraphicæ virgines Clara &
 Theresia de Jesu, nõ obstante quod
 professæ sint paupertatem, nihilominus
 mo zelo semper curarunt, ut omnia
 ad sacri Altaris spectant ministerium
 mundissima essent, extremaque ac om-
 nibili niterent elegantia.

Silentio hic præteriri non debet
 imia S. Wenceslai Ducis Bohemiæ,
 lo admirabili, cuncta illa quæ ad
 simum spectant Sacramentum volu-
 exquisita, purissima, imo ipsemet
 Breviarium Romanum in lectionibus
 phus Festi testatur, in eum finem

maxime
os merito
est, acc
cia Res
s: Ha
e corde
larety
n vice
gens, cele
defolans
afit illu
s rigore
e valde
re con
lib. 1. c. 1.
lira Africa, &
quod exten
omnis
omnia illa
ium acc
ac omni
bet pie
emix
ad Am
voluit
semet
tionem
finem p

priis laborabat manibus, seminabat triticum, grana spicarum excutiebat, ac colligebat pro hostiis, uvasque exprimebat pro vino missarum; *Summa religione Sacerdotes veneratus, suis manibus triticum serebat, & vinum exprimebat, quibus in Missa sacrificio uterentur.* *Sept.* Similem exhibuit pietatis ardorem S. Radegundis Regina, quæ propriis suis manibus hostias formabat in locis diversis sacris distribuendas. Quanta ulterius fuerit industria ac diligentia plurimorum aliorum piorum Ecclesiasticorum circa ea quæ ad divinum spectant cultum, ac potissimum tremendum Missæ sacrificium, cui vacat, legat opus eruditissimum piissimi Cardinalis Bona, de rebus Liturgicis. Lib. 1. cap. 16.

Altera à S. Bonaventura requisita præparatio, fuit actualis devotio, de qua licet superius etiam egerimus, infructuosum tamè non erit idem punctum hic denuo non nihil contingere. Hanc actualem devotionem summo studio ac conatu procurare debet Sacerdos, seseque reflectere, quod sacrificium illud non offerat tanquam persona privata, sed ut talis quæ sustinet, ac repræsentat personam ipsiusmet CHRISTI, ideoque in

directas ad perficiendum ac consummandum illud sacrificium; qua propter accuratè observabat spatium, ac tempus illud, quod tantam complendam actionem præcedebat: *Sciat quis, quid recipere debeat*, dicebat S. Bonaventura: *opusc. de instit. sacr. ad miss.* Et S. Thomas à Villa nova, quasi extra se raptus remanebat, dum tantas in lege veteri præscriptas sacerdotibus legebat præparationes, priusquam munus suum inciperent, cum tamen nihil aliud haberent agere, quam jugulare victimas, ac deferre Arcâ lineam: *Conc. 3. de s. Aug. Quanta majestas pro arca lignea, & pro animalibus occidendis!* S. Franciscus de Sales, totus licet occupatus in negotiis suæ Diœceseos, sciebat aperire tempus sese præparandi ad missæ sacrificium, hasque habebat præscriptas regulas; Ut summa cum devotione posset celebrare, collegerat sibi diversas considerationes ac affectus, mediantibus quibus illa erga tantum sacrificium ferventius posset excitare, circa illas sese occupabat, exeundo cubiculum illas ruminabat, ac ad sacrificium deveniens, præparationem suam nec nimis brevem, nec protractiorem, ne expectantes detinerentur, faciebat. Idem præstabat in gratiarum actione post missam, in qua speciales spiritus recipiebat influxus ac gratias; Nulli loqueba-

quebatur, dum ad altare vellet accedere, maxime de negotiis sæcularibus, nec etiã postetum sacrum, nisi prius absolisset ordinam suam mentis recollectionem, Giard. in tal. 2. c. 9. a. 8.

Pia Mater Ecclesia, ut alimentum submiteret devotionis cuius sacerdoti, in Missis initio varias ordinavit preces ac orationes, quibus mentem suam ac cor ad Deum elevari; quæ quando debita cum attentione persolvuntur, magno esse possunt adjuvamento ad excitandum in aliquo spiritum devotionis, mirificèq; etiam juvare poterunt ea, quæ virgini alicui singularis pietatis, virg; exemplaris scripsit S. Cajetanus; unum de duobus mihi eligendum est; aut semper remanere indignus tanto missæ sacrificio; aut omni die, tanquã dispensator fidelis divini illius thesauri, dum Dominũ ac Salvatorem meũ recipio, humillime audire exprobrationẽ illã: *Disce à me, quia mitis sum, & humilis corde*; & interrim tamen ego meã non defero superbiã. Recipio meum illuminatorem, & viam, ipsius percipio dicentem: *Ego sum via; Ego sum lux mundi*. Et tamen viã invenire nequeo, ut fugã mundũ. Ardet in manibus meis, meis in faucibus divinus ille ignis, qui de seipso dicit: *Ignem veni mittere in terram*; & nihilominus pectus meã ita friget, ita riget, quã si ge-

si gelu ac glacie foret constrictum. Quam
potens sit divinus ille cibus ad nos illuminan-
dum, interiusque in anima calefaciendum,
testatur in quadam sua epistola S. Franciscus
de Sales l. 12. Ep. 141. Viginti quinque annorū
experientiā quos pro animarū servitio ac sa-
lute impendi, manibus quasi tangi ac palpare
didici, quā in illo divino sacramento potens
fit Deus ad cōfirmandas animas in bono, eas-
que liberandas à malo, & uno verbo, ad illas
in isto mundo, quasi deificandas. Verūm ad-
tingit conditionem unam, sine qua verba illa
verificari non possunt. Ideo, dicit, illud fre-
quenterur, cum fide, puritate, ac conveniente
devotione. S. Joannes Chrysostomus. Hom. 24.
ad Corinth. confirmat id, supra illa verba:
Ubi cumq; fuerit corpus, illic congregabuntur &
Aquila, eaq; ad illos dirigit, qui ad divinū il-
lud accedūt sacrificiā: *Aquilas appellat, ut ostē-
dat ad altare eū oportere contendere qui ad hoc
corpus accedit, & nihil cum terra debere ei esse
commune; neque ad inferiora trahi, & repe-
re, sed ad superiora semper volare, & in solem
posita intueri, mentisque oculum acutissimum
habere. Aquilarum enim, non graculorum
hac mensa est.*

Ut autem unusquisque sacerdos certam
quandam habeat regulā, juxta quam aptissi-

mè se semper poterit præparare ad tremendum hoc mysterium, hanc accipiat, quæ legimus practicam, ac præscriptam à venerabili seruo Dei Cæsare de Bus, Fundatoris doctrinæ Christianæ in Francia. Hic amicus Dei (inquit author vitæ ipsius *Marc. l. 2. cap. 5.*) considerans quod illud sacrificium quoad substantiam idem sit cum eo quod fuit oblatum in cruce, idem Iesus Christus qui pro peccatis nostris offertur, semper celebrabat, eo sensu, ea intentione, mentisque applicatione, ac si foret primum vicrum, quod unquam obulisset, aut ultimum quod esset oblaturus. Sane reflexio hæc non obiter, sed serio, attentèque perpensa mirabiliter Spiritum excitat ad ferventem, accuratamque missæ præparationem.

Et tandem, si unusquisque bene consideret infortunia, misériasque continuas, quibus indies affligimur, reperiet profecto originaliter illa provenire ex exiguo respectu ac reverentia, quam erga sacratissimum quædam Sacramentum, & in Missarum habebimus celebratione: ipsiusmet Dei habemus desuper attestationem in Aggæo Propheta, cap. 1. ubi postquam narrasset mala, ac calamitates quæ populo supervenerant

indiesque patiebatur, pro causa illorum as-
signat: *Quia domus mea deserta est.* S. Ber-
nardinus Senensis manifestis verbis idem
confirmat: *Christianis maximum scelus est,
& multorum causa flagellorum, quod Christum
Filium DEI, in hoc sacramento indigne susci-
piunt. Propter hoc saepe venit sterilitas terra,
temporalium rerum penuria, pradaiones, &c.*

Omnibus illis malis mederi potest sibi que
ab iis præcavere verus Ecclesiasticus, dum
accurratè observans suam obligationem, ac
ministerium, sibi novit promissum id quod
in Isaia cap. 58. v. 14. legimus: *Sustollam te
super altitudinem, & cibabo te hereditate fa-
mularum Patris tui:* Proindeque cum S. Avito:
*de natal. calicis. Agnoscamus summam heredi-
tatis indeptæ. Illud est videlicet, quod cananti-
bus Apostolis, æterni libaminis ordinem conse-
cravit.*

Caput Decimum Quartum.

*Considerationes faciendæ ab Ecclesia-
sticis post missæ celebrationem.*

Postquam Christus Salvator noster admi-
rabile illud absolvisset convivium, in quo
seipsum Apostolis in cibum præbuit, finita
quoque pedum lotionè, ad ipsos conver-
sus,